

Klassieke Olympiaden 2025-2026

Pensum Grieks

Ronde 2

Inleiding

Bij de toneelwedstrijden in Athene tijdens de Grote Dionysia (eind maart – begin april) werden op drie opeenvolgende dagen drie zogeheten tetralogieën opgevoerd. Een tetralogie bestaat uit drie tragedies, gevolgd door een satyrspel. Het satyrspel is geheel anders van karakter dan de tragedies. In de tragedies komen steeds zware onderwerpen aan de orde; de sfeer is doorgaans uiterst gespannen en doortrokken van dreiging; de taal is heel verheven. Het satyrspel doet eerder aan een komedie denken. De toon is luchtig en er worden soms behoorlijk schunnige grappen gemaakt. Tijdens het satyrspel kon het publiek een beetje bijkomen van de zware kost die in de drie tragedies was opgediend. Een satyrspel is doorgaans veel korter dan een tragedie. De *Cycloop* telt iets meer dan 700 regels, terwijl tragedies vaak ruim tweemaal zo lang zijn.

De *Cycloop* van Euripides (ca. 480 – 405 v. Chr.), de jongste van de Grote Drie van de Attische tragedie (de andere twee zijn Aeschylus en Sophocles), is het enige bewaard gebleven satyrspel uit de oudheid. De stof is ontleend aan de *Odyssee*, waarin Homerus beschrijft hoe Odysseus en zijn vrienden op de terugreis van Troje naar Ithaka in de grot van de Cycloop Polyphemus terechtkomen en daar met de grootste moeite uit weten te ontsnappen, met achterlating van enkele vrienden die door Polyphemus zijn opgegeten.

In een toneelstuk, of het nu een tragedie, komedie of satyrspel is, zijn steeds maximaal drie acteurs actief; in stukken waar meer dan drie rollen zijn, vervullen acteurs dus dubbelrollen. Naast de acteurs is er een koor, een groep acteurs die als collectief optreedt. Het koor als geheel zingt de koorliederen, waarbij muziek gemaakt wordt en waarbij gedanst wordt; de koorleider draagt in zijn eentje de gesproken passages voor en fungeert dan eigenlijk als een acteur.

Een toneelstuk begint steeds met een inleiding (*proloog*), waarin aan het publiek wordt verteld wat de situatie is aan het begin van het stuk. In de *Cycloop* wordt de proloog uitgesproken door Silenus, de opvoeder van de god Dionysus. Hij vertelt hoe hij samen met de satyrs ooit jacht maakte op rovers die Dionysus ontvoerd hadden. Tijdens deze achtervolging werden ze door een storm naar de kust van Sicilië gedreven en kwamen ze aan land bij de Etna; hier wonen de Cyclopen. Silenus en zijn satyrs werden gevangengenomen door de Cycloop Polyphemos en sindsdien zijn ze gedwongen als slaven voor hem te werken.

Aan het einde van de proloog komen de satyrs, die het koor vormen, terug met de schapen die ze de hele dag gehoed hebben. Zij zingen hierbij een lied (de *parodos*). Na de opkomst van het koor volgen in een toneelstuk steeds bedrijven (*epeisodia*) afgewisseld door koorliederen (*stasima*).

Na de *parodos* verschijnt Odysseus op het toneel, en hiermee begint het eerste bedrijf. Odysseus wordt vergezeld door een paar van zijn metgezellen; dezen treden alleen op als figuranten, en ze spreken geen eigen tekst. Silenus vertelt Odysseus dat hij zich in het land van de Cyclopen bevindt; deze kannibalen leven zonder enige wet. Odysseus vraagt aan Silenus of hij hem voedsel wil geven voor hemzelf en zijn vrienden. Het enige voedsel dat Silenus kan bieden, bestaat uit vlees, kaas en melk; brood kennen de Cyclopen niet. Silenus vraagt er wel een tegenprestatie voor. Als Odysseus zegt dat hij geen goud kan betalen, maar wel wijn heeft die hij kan schenken, wordt Silenus dol van vreugde. De deal is al snel gesloten, en de satyrs dragen allerlei voedsel naar buiten. Dan horen ze Polyphemos naderen: paniek! Odysseus en zijn vrienden krijgen de raad zich te verstoppen in de grot van de Cycloop. Hij heeft er weinig vertrouwen in dat het goed zal aflopen, maar als hij moet sterven, dan zal hij zijn huid duur verkopen. Op dit punt begint de tekst die voor de tweede ronde bestudeerd dient te worden.

N.B. in het eerste bedrijf treden drie personages op: de Cycloop Polyphemos (KY.), Silenus (ΣΙ.) en Odysseus (ΟΔ.). Daarnaast spreekt het koor bij monde van de koorleider (ΧΟ.)

Soms spreken de personages om de beurt een regel; dit heet *stichomythie*. Dit is in het pensum het geval in de regels 215-220 en 228-231.

In de taal van de tragedie wordt het lidwoord vaak weggelaten, bijvoorbeeld in regel 206, waar je in proza κατὰ τὰ ἄντρα zou verwachten. De uitgang van de dativus meervoud van de eerste en tweede declinatie is soms -αἰσι(ν) of -οἰσι(ν) in plaats van -αῖς of -οῖς.

Tekst

- 203 ΚΥ. Ἄνεχε παρέχε. Τί τάδε; Τίς ἢ ῥαθυμία;
Τί βακχιάζετ'; Οὐχὶ Διόνυσος τάδε,
205 οὐ κρόταλα χαλκοῦ τυμπάνων τ' ἀράγματα.
Πῶς μοι κατ' ἄντρα νεόγονα βλαστήματα;
Ἦ πρόσ τε μαστοῖς εἰσι χυτὸ μητέρων
πλευρὰς τρέχουσι, σχοινίοις τ' ἐν τεύχεσιν
πλήρωμα τυρῶν ἐστιν ἐξημελγμένον;
210 Τί φατέ, τί λέγετε; Τάχα τις ὑμῶν τῷ ξύλῳ
δάκρυα μεθήσει. Βλέπετ' ἄνω καὶ μὴ κάτω.
ΧΟ. Ἴδού· πρὸς αὐτὸν τὸν Δί' ἀνακεκύφαμεν
καὶ τᾶστρα καὶ τὸν Ὠρίωνα δέρκομαι.
ΚΥ. Ἄριστόν ἐστιν εὖ παρεσκευασμένον;
215 ΧΟ. Πάρεστιν· ὁ φάρυγξ εὐτρεπῆς ἔστω μόνον.
ΚΥ. Ἦ καὶ γάλακτός εἰσι κρατῆρες πλέω;
ΧΟ. Ὡστ' ἐκπιεῖν γέ σ', ἣν θέλῃς, ὅλον πίθον.
ΚΥ. Μήλειον ἢ βόειον ἢ μεμειγμένον;
ΧΟ. Ὅν ἂν θέλῃς σύ· μὴ 'μὲ καταπίῃς μόνον.
220 ΚΥ. Ἦκιστ'· ἐπεὶ μ' ἂν ἐν μέσῃ τῇ γαστέρι
πηδῶντες ἀπολέσαιτ' ἂν ὑπὸ τῶν σχημάτων.
Ἦε· τίν' ὄχλον τόνδ' ὁρῶ πρὸς αὐλίοις;
Λησταί τινες κατέσχον ἢ κλῶπες χθόνα;
Ὅρῳ γέ τοι τούσδ' ἄρνας ἐξ ἄντρων ἐμῶν
225 στρεπταῖς λύγοισι σῶμα συμπεπλεγμένους
τεύχη τε τυρῶν συμμιγῇ γέροντά τε
πληγαῖς μέτωπον φαλακρὸν ἐξωδηκότα.

- ΣΙ. ὦμοι, πυρέσσω συγκεκομμένος τάλας.
- ΚΥ. Ὑπὸ τοῦ; Τίς ἐς σὸν κρατ' ἐπύκτευσεν, γέρον;
- 230 ΣΙ. Ὑπὸ τῶνδε, Κύκλωψ, ὅτι τὰ σ' οὐκ εἴων φέρειν.
- ΚΥ. Οὐκ ᾔσαν ὄντα θεόν με καὶ θεῶν ἄπο;
- ΣΙ. Ἔλεγον ἐγὼ τάδ'· οἱ δ' ἐφόρουν τὰ χρήματα,
καὶ τόν γε τυρὸν οὐκ ἐῶντος ἥσθιον
τούς τ' ἄρνας ἐξεφοροῦντο· δήσαντες δὲ σὲ
235 κλωῶ τριπήχει, κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν μέσον
τὰ σπλάγχν' ἔφασκον ἐξαμήσεσθαι βία,
μάστιγί τ' εὖ τὸ νῶτον ἀπολέψειν σέθεν,
κᾶπειτα συνδήσαντες ἐς θαδῶλια
τῆς ναὸς ἐμβαλόντες ἀποδώσειν τινὶ
240 πέτρους μοχλεύειν, ἣ ᾗς μυλῶνα καταβαλεῖν.
- ΚΥ. Ἄληθες; Οὐκ οὖν κοπίδας ὡς τάχιστ' ἰὼν
θήξεις μαχαίρας καὶ μέγαν φάκελον ξύλων
ἐπιθεὶς ἀνάψεις; Ὡς σφαγέντες αὐτίκα
πλήσουσι νηδὺν τὴν ἐμὴν ἀπ' ἄνθρακος
245 θερμὴν διδόντες δαῖτα τῷ κρεανόμῳ,
τὰ δ' ἐκ λέβητος ἐφθὰ καὶ τετηκότα.
Ὡς ἔκπλεώς γε δαιτός εἰμ' ὀρεσκόου·
ἄλις λεόντων ἐστὶ μοι θοινωμένῳ
ἐλάφων τε, χρόνιος δ' εἴμ' ἀπ' ἀνθρώπων βορᾶς.
- 250 ΣΙ. Τὰ καινὰ γ' ἐκ τῶν ἡθάδων, ᾧ δέσποτα,
ἡδίον' ἐστίν. Οὐ γὰρ οὖν νεωστί γε
ἄλλοι πρὸς ἄντρα σουσαφίκοντο ξένοι.
- ΟΔ. Κύκλωψ, ἄκουσον ἐν μέρει καὶ τῶν ξένων.

- Ἡμεῖς βορᾶς χρήζοντες ἐμπολὴν λαβεῖν
255 σὼν ἄσσον ἄντρων ἤλθομεν νεὼς ἄπο.
Τοὺς δ' ἄρνας ἡμῖν οὗτος ἀντ' οἴνου σκύφου
ἀπημπόλα τε κἀδίδου πιεῖν λαβὼν
ἐκὼν ἐκοῦσι, κούδεν ἦν τούτων βίᾳ.
Ἄλλ' οὗτος ὑγιὲς οὐδὲν ὦν φησιν λέγει,
260 ἐπεὶ κατελήφθη σοῦ λάθρα πωλῶν τὰ σά.
ΣΙ. Ἐγώ; Κακῶς γ' ἄρ' ἐξόλοι'. ΟΔ. Εἰ ψεύδομαι.
ΣΙ. Μὰ τὸν Ποσειδῶ τὸν τεκόντα σ', ὦ Κύκλωψ,
μὰ τὸν μέγαν Τρίτωνα καὶ τὸν Νηρέα,
μὰ τὴν Καλυψὼ τάς τε Νηρέως κόρας,
265 μὰ θαῖερὰ κύματ' ἰχθύων τε πᾶν γένος,
ἀπώμοσ', ὦ κάλλιστον ὦ Κυκλώπιον,
ὦ δεσποτίσκε, μὴ τὰ σ' ἐξοδᾶν ἐγὼ
ξένοισι χρήματ'. Ἦ κακῶς οὗτοι κακοὶ
οἱ παῖδες ἀπόλινθ', οὓς μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ.
270 ΧΟ. Αὐτὸς ἔχ'. Ἦγωγε τοῖς ξένοις τὰ χρήματα
περνάντα σ' εἶδον· εἰ δ' ἐγὼ ψευδῇ λέγω,
ἀπόλοιθ' ὁ πατήρ μου· τοὺς ξένους δὲ μὴ ἀδίκει.
ΚΥ. Ψεύδεσθ'· ἔγωγε τῷδε τοῦ Ῥαδαμάνθους
μᾶλλον πέποιθα καὶ δικαιότερον λέγω.
275 Θέλω δ' ἐρέσθαι· πόθεν ἐπλεύσατ', ὦ ξένοι;
Ποδαποί; Τίς ὑμᾶς ἐξεπαίδευσεν πόλις;
ΟΔ. Ἴθακήσιοι μὲν τὸ γένος, Ἰλίου δ' ἄπο,
πέρσαντες ἄστν, πνεύμασιν θαλασσίοις
σὴν γαῖαν ἐξωσθέντες ἤκομεν, Κύκλωψ.

- 280 KY. Ἡ τῆς κακίστης οἱ μετήλθεθ' ἄρπαγὰς
'Ελένης Σκαμάνδρου γείτον' Ἰλίου πόλιν;
- ΟΔ. Οὔτοι, πόνον τὸν δεινὸν ἐξηντληκότες.
- KY. Αἰσχρὸν στράτευμά γ', οἵτινες μιᾶς χάριν
γυναικὸς ἐξεπλεύσατ' ἐς γαῖαν Φρυγῶν.
- 285 OD. Dit was het werk van een god; geef geen sterveling de schuld.
Wij smeken jou, edele zoon van de god van de zee,
en we spreken vrijuit tot jou:
waag het niet onze vrienden die je grot zijn binnengegaan
te doden en tot goddeloos voedsel voor je kaken te maken.
- 290 Wij, heer, hebben de tempels van je vader
beschermd in de uithoeken van het Griekse land;
de haven van het heilige Tainaron is ongeschonden,
net als de afgelegen grot van Malea; de zilveren rots
van de stralende Athena in Sounion is in veiligheid,
- 295 evenals het toevluchtsoord in Geraistus; wij hebben Griekenland
gered, een ondraaglijke smaad voor de Phrygiërs.
Jij hebt daar ook voordeel bij; je bewoont immers de uithoeken van Griekenland
aan de voet van de Etna, de van vuur druipende rots.
Ook al ben je ongevoelig voor woorden, het is de gewoonte voor stervelingen
- 300 om schipbreukelingen als smekelingen te ontvangen
en gastgeschenken aan hen te geven en kleding aan hen ter beschikking te stellen
en niet om hun ledematen, gestoken op runderdoorborende vleespennen,
te gebruiken om jouw buik en kaken te vullen.
Het land van Priamus heeft Griekenland al genoeg van mensen beroofd
- 305 door het drinken van het in de strijd gevallen bloed van vele lijken

en het heeft echtgenotes van hun mannen beroofd, oude vrouwen van hun zonen
 evenals grijze vaders. Als jij de overgeblevenen
 gaat roosteren en tot een bittere maaltijd maakt,
 waarheen moet iemand dan nog vluchten? Maar doe wat ik je zeg, Cycloop:
 310 verjaag de gulzigheid van je kaak, en verkies het vrome
 boven het goddeloze; want velen zagen
 een slecht voordeel omslaan in hun ondergang.

SI. Ik wil je een advies geven: laat van zijn vlees
 niets over. Als je zijn tong opeet,
 315 zul je een geweldige spreker en kletsmajoor worden, Cycloop.

KY. Ὁ πλοῦτος, ἀνθρωπίσκε, τοῖς σοφοῖς θεός,
 τὰ δ' ἄλλα κόμποι καὶ λόγων εὐμορφία.
 Ἄκρας δ' ἐναλίας αἷς καθίδρυται πατήρ
 χαίρειν κελεύω· τί τάδε προυστήσω λόγῳ;
 320 Ζηνὸς δ' ἐγὼ κεραυνὸν οὐ φρίσσω, ξένε,
 οὐδ' οἶδ' ὅτι Ζεὺς ἐστ' ἐμοῦ κρείσσων θεός.
 Οὐ μοι μέλει τὸ λοιπόν· ὥς δ' οὐ μοι μέλει
 ἄκουσον. Ὅταν ἄνωθεν ὄμβρον ἐκχέῃ,
 ἐν τῇδε πέτρᾳ στέγν' ἔχων σκηνώματα,
 325 ἢ μόσχον ὀπτὸν ἢ τι θήρειον δάκος
 δαινύμενος, εὖ τέγγων τε γαστέρ' ὑπτίαν,
 ἐπεκπιὼν γάλακτος ἀμφορέα, πέδον
 κρούω, Διὸς βρονταῖσιν εἰς ἔριν κτυπῶν.
 Ὅταν δὲ βορέας χιόνα Θρήκιος χέῃ,
 330 δοραῖσι θηρῶν σῶμα περιβαλὼν ἐμὸν
 καὶ πῦρ ἀναίθων, χιόνος οὐδέν μοι μέλει.

Ἡ γὰρ δ' ἀνάγκη, καὶν θέλῃ καὶν μὴ θέλῃ,
 τίκτουςα ποίαν τάμὰ πιαίνει βοτά.
 Ἀγὼ οὐτὶνι θύω πλὴν ἐμοί, θεοῖσι δ' οὔ,
 335 καὶ τῇ μεγίστῃ, γαστρὶ τῇδε, δαιμόνων.
 Ὡς τοῦμπιεῖν γε καὶ φαγεῖν τοῦφ' ἡμέραν,
 Ζεὺς οὗτος ἀνθρώποισι τοῖσι σώφροσιν,
 λυπεῖν δὲ μηδὲν αὐτόν. Οἱ δὲ τοὺς νόμους
 ἔθεντο ποικίλλοντες ἀνθρώπων βίον,
 340 κλαίειν ἄνωγα· τὴν <δ'> ἐμὴν ψυχὴν ἐγὼ
 οὐ παύσομαι δρῶν εὔ, κατεσθίων γε σέ.
 Ξένια δὲ λήψῃ τοιάδ', ὥς ἄμεμπτος ὦ,
 πῦρ καὶ πατρῶον τόνδε χαλκόν, ὃς ζέσας
 σὴν σάρκα διαφόρητον ἀμφέξει καλῶς.
 345 Ἀλλ' ἔρπετ' εἴσω, τοῦ κατ' αὖλιον θεοῦ
 ἵν' ἀμφὶ βωμὸν στάντες εὐωχῇτέ με.

OD. Ach, ach, ik ben ontkomen aan de gevaren bij Troje
 en op zee, maar nu stuit ik op het wrede en ongastvrije
 hart van een goddeloze man.
 350 O Pallas, o machtige uit Zeus geboren godin,
 kom nu te hulp, nu! Want ik ben terechtgekomen in beproevingen
 die groter zijn dan die bij Troje en in een afgrond van gevaar.
 En jij, die de stralende woonplaatsen van de sterren bewoont,
 Zeus die de vreemdelingen beschermt, zie dit aan; want als je dit niet ziet,
 355 word je ten onrechte als Zeus beschouwd, en ben je helemaal geen god.

Aantekeningen

203	ἄνεχε παρέχε	de betekenis van deze woorden op deze plaats is uiterst onzeker; waarschijnlijk moet het hier iets zijn als Ho! Stop!
	τί τάδε	vul aan: ἐστί
	ἡ ῥαθυμία	gemakzucht; vul aan: ἐστί
204	βακχιάζω	als een bacchante te keer gaan; bacchanten waren de vrouwelijke volgelingen van Dionysus
	τάδε	vertaal: hier; vul aan: ἐστί
205	τὸ κρόταλον	ratel (gebruikt bij de cultus van Dionysus)
	τὸ τύμπανον	trommel (gebruikt bij de cultus van Dionysus)
	τὸ ἄραγμα	het roffelen
206	Πῶς	vul aan: ἔστι
	νεόγονος	pasgeboren
	τὸ βλάστημα	nakomeling
207	ὁ μαστός	uier
	χὺπὸ	= καὶ ὑπὸ
208	ἡ πλευρά	zijde (deel van het lichaam)
	σχοίνινος	van biezen gemaakt
	τὸ τεῦχος	hier: mand
209	τὸ πλήρωμα	vulsel
	ὁ τυρός	kaas
	ἐξημελγμένος	part. perf. pass. van ἐξαμέλω – geheel uitmelken
210	τὸ ξύλον	hout
211	μεθίημι	laten stromen
212	ἀνακύπτω,	het hoofd oprichten
	perf. ἀνακέκυφα	
213	τᾶστρο	= τὰ ἄστρο
	ὁ Ὠρίων, -ωνος	Orion (een sterrenbeeld)
214	τὸ ἄριστον	hier: maaltijd
	παρασκευάζω, perf. pass.	klaarmaken
	παρεσκεύασμαι	
215	ὁ φάρυγξ, -υγος	keel
	εὐτρεπής	in gereedheid
	ἔστω	imperativus derde persoon ev. van εἶμί: hij moet ...

216	τὸ γάλα, -ακτος	melk
	ὁ κρατήρ, -ῆρος	mengvat
	πλέως, <i>nom. mv. m/v</i>	vol
	πλέω	
217	ἐκπίνω, <i>aor. ἐξέπιον</i>	leegdrinken
	ὁ πίθος	vat; <i>pithoi</i> waren enorm groot, en konden honderden liters bevatten
218	μήλειος	schapen-
	βόειος	koeien-
219	ὄν	<i>grammaticaal is πίθον als het antecedent van ὄν op te vatten, maar inhoudelijk verwijst het naar de inhoud van de πίθος, namelijk γάλακτος in regel 216.</i>
	ἔμῃ	= ἐμῇ
219	καταπίνω, <i>aor. κατέπιον</i>	verslinden
220	ἄν	<i>in deze zin staat tweemaal het partikel ἄν; dit komt vaak voor bij een optativus (zoals hier) en bij een indicativus van een verleden tijd. Het eerste ἄν staat aan het begin van de zin, zodat de lezer/luisteraar direct al weet dat er een modale zin komt; het tweede ἄν staat bij het werkwoord, omdat ἄν nu eenmaal een verbaal partikel is.</i>
-		
221		
220	ἥκιστα	natuurlijk niet
	ἡ γαστήρ, -έρος	maag
221	πηδάω	rondspringen
	τὸ σχῆμα	<i>hier:</i> danspas
222	ἔα	hé!
	ὁ ὄχλος	menigte; <i>hiermee</i> doelt Polyphemos op Odysseus en zijn vrienden
	τὸ αὔλιον	grot
223	ὁ ληστής	rover
	ὁ κλώψ, -ωπός	dief
224	ὁ/ἡ ἄρην, ἄρνός	schaap
225	στρεπτός	gevlochten
	ὁ λυγός	wilgentak
	σῶμα	<i>accusativus van betrekking</i>

	συμπλέκω,	aan elkaar vastbinden
	<i>perf. pass. συμπέπλεγμαι</i>	
226	τὸ τεῦχος	zie aantekening bij regel 208
	ὁ τυρός	zie aantekening bij regel 209
	συμμιγής	in wanorde
227	ἡ πληγή	klap
	μέτωπον	<i>accusativus van betrekking</i>
	φαλακρός	kaal
	ἐξοιδέω, <i>perf. ἐξώδηκα</i>	opzwellen
228	ῥμοι	wee mij!
	πυρέσσω	koorts hebben
	συγκόπτω,	in elkaar slaan
	<i>perf. pass. συγκέκομμαι</i>	
229	τοῦ	= τίνος
	ὁ κράς, -ατός	hoofd
	πυκτεύω ἐς + <i>acc.</i>	vuistslagen geven tegen
230	σ'	= σά
	εἶων	<i>1^e pers. ev. imperf. act. van ἐάω</i>
231	ἦσαν	= ἦδεσαν
	θεῶν ἄπο	= ἀπὸ θεῶν
	ἀπό	<i>hier: geboren uit</i>
232	φορέω	= φέρω
233	ὁ τυρός	zie aantekening bij regel 209
	ἐῶν, ἐῶντος	<i>part. praes. act. van ἐάω; vul aan: ἐμοῦ</i>
234	ὁ/ἡ ἀρήν	zie aantekening bij regel 224
	ἐκφορέω	= ἐκφέρω
	δέω, <i>aor. ἔδησα</i>	vastbinden
235	ὁ κλωός	band
	τρίπηχυς	drie el lang
	κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν	<i>letterlijk 'met het oog in het midden'; vertaal: 'terwijl je er</i>
	μέσον	<i>met dat ene oog van je naar zit te kijken'</i>
236	τὰ σπλάγχνα	ingewanden
	ἐξαμάω	uitrukken
237	ἡ μᾶστιξ, -ιγος	zweep

	ἀπολέπω	letterlijk afpellen; bedenk zelf een hier toepasselijke vertaling
	σέθεν	= σοῦ
238	κᾶπειτα	= καὶ ἔπειτα
	συνδέω	= δέω (zie aantekening bij regel 234)
	θάδωλια	= τὰ ἐδῶλια
	τὸ ἐδῶλιον	achterdek
239	ναός	Ionische genitivus ev. van ναῶς
	ἀποδίδωμι	verkopen
240	ὁ πέτρος	blok steen
	μοχλεύω	sjouwen
	μοχλεύειν en	doelaangevende infinitivi; vertaal: om te ...
	καταβαλεῖν	
	᾽ς	= ἐς
	ὁ μυλών	tredmolen; denk aan zo'n molen waarin hamsters rondhollen; het aan de gang houden van een tredmolen was een dikwijls opgelegde straf in Athene
	καταβάλλω ἐς	naar ... sturen
241	ἄληθες	het is toch niet waar?
	οὔκουν + ind. fut.	zul je niet ... ?; een dringende manier om een opdracht te geven, sterker dan de imperativus
	ἡ κοπίς, -ίδος	groot mes; hier als adjectief gebruikt: groot
242	θήγω	slijpen
	ἡ μάχαιρα	slagersmes
	ὁ φάκελος	bos
243	ἐπιτίθημι	opstapelen
	ἀνάπτω	aansteken
	ὥς	want
	σφάζω, aor. pass.	slachten
	ἐσφάγην	
244	πίμπλημι, fut. πλήσω	vullen
	ἡ νηδύς	buik
	ὁ ἄνθραξ, -ακος	houtschool
245	ἡ δαίς, -τός	voedsel

	ὁ κρεανόμος	vleessnijder; bij offers was het de taak van deze man het vlees van het offerdier te snijden en in porties te verdelen onder de aanwezigen; doorgaans werd namelijk slechts een deel van het dier verbrand als offer aan de goden.
246	τὰ δ'	de rest (namelijk van hun lichamen); de in de regels 243-245 genoemde δαίς is samengesteld uit de van nature malsere stukken van het lichaam; in regel 246 gaat het over de taaiere stukken.
	ὁ λέβης, -ητος	kookketel
	ἐφθός	gekookt
	τετηκώς, -ότος	mals gemaakt
247	ἔκπλεως + gen.	genoeg hebbend van
	ἡ δαίς, -τός	zie aantekening bij regel 245
	ὄρεσκόος (2)	in de bergen levend
248	ἄλις	genoeg
	θοινάομαι	zich te goed doen
	θοινωμένω	vul aan: μοι
249	χρόνιος	gedurende lange tijd
	ἀπό	hier: zonder
	ἡ βορά	voedsel
250	καινός	nieuw
	ἐκ	hier: na
	ἡθάς, -άδος	gewoon
251	ἡδίων'	= ἡδίονα
252	σοῦσαφίκοντο	= σου ἔσαφίκοντο
	ἔσαφικνέομαι	= ἀφικνέομαι
253	ἐν μέρει	vertaal: nu
254	ἡ βορά	zie aantekening bij regel 249
	χρήζω	willen
	ἐμπολὴν λαμβάνω	inkopen doen
255	ἄσσον + gen.	dichtbij
	νεὼς ἄπο	= ἀπὸ νεώς
256	ὁ/ἡ ἀρήν, ἀρνός	zie aantekening bij regel 224
	ἀντί + gen.	in ruil voor

	ὁ σκύφος	beker
257	ἄπεμπολάω	verkopen
	κάδιδου	= καὶ ἐδίδου
	πιεῖν	doelaangevende infinitivus, afhankelijk van κάδιδου; vertaal: te ...
258	κούδεν	= καὶ οὐδέν
259	Ἄλλ' t/m λέγει	construeer de zin als: Ἄλλ' οὗτος οὐδέν ὧν φησιν ὑγιές λέγει
	ὑγιής	hier: naar waarheid
	ὑγιές	predicatief gebruikt
	ῶν	= τούτων ἅ
260	καταλαμβάνω,	betrappen
	aor. pass. κατελήφθην	
	λάθρα + gen.	buiten weten van ...
	πωλέω	verkopen
261	ἐξόλοι'	= ἐξόλοιο
	ἐξόλλυμαι	= ἀπόλλυμαι
262	Ποσειδῶ	= Ποσειδῶνα
263	ὁ Τρίτων, -ωνος	Triton (zeegod, zoon van Poseidon)
	ὁ Νηρεύς	Nereus (zeegod, vader van 50 dochters)
264	ἡ Καλυψώ, -οῦς; acc.	Kalypso (zeenimf)
	Καλυψώ	
265	θαῖερά	= τὰ ἱερά
	τὸ κῦμα, -ατος	golf
266	ἁπώμοσα	ik zweer; de aoristus drukt uit dat de uitgesproken eed definitieve geldigheid bezit; in het Nederlands wordt een aoristus van dit type met een tegenwoordige tijd vertaald
	Κυκλώπιον	verkleinvorm van Κύκλωψ
267	ὁ δεσποτίσκος	meestertje
	σ'	= σά
	ἐξοδάω	verkopen
	ἐγώ	dit is het onderwerp van ἁπώμοσα (regel 266)
268	Ἦ	letterlijk 'Of'; hier op te vatten als: En als ik lieg
269	ἀπόλοινθ'	= ἀπόλοιντο
270	Αὐτὸς ἔχ'	vertaal: Laat die vervloeking liever op jouzelf slaan!

271	πέρνημι	verkopen
273	ὁ Ῥαδάμανθυσ, -υος	Rhadamanthys (<i>één van de rechters in de Onderwereld, vermaard om zijn rechtvaardigheid</i>)
274	πέποιθα + <i>dat.</i> λέγω	geloven <i>vul aan: τόνδε</i>
275	ἔπλευσα	<i>aor. van πλέω</i>
276	Ποδαποί; ἐκπαιδεύω	waarvandaan? <i>Vul aan: ἔστε</i> opvoeden
277	Ἰθακήσιοι Ἰλίου δ' ἄπο τὸ Ἴλιον	inwoners van Ithaka = ἀπὸ δ' Ἰλίου Troje
278	πέρθω τὸ πνεῦμα, -ατος θαλάσσιος	verwoesten wind zee-
279	ἐξωθέω, <i>aor. pass. ἐξεώσθη</i>	uit de koers slaan
280	ἦ ... οἱ ...; τῆς κακίστης μετέρχομαι, <i>aor.</i> μετῆλθον + 2 <i>acc.</i>	Zijn jullie degenen die ...? <i>verbinden met Ἑλένης (regel 281)</i> iemand straffen voor iets
281	ὁ Σκάμανδρος γείτων, -ονος + <i>gen.</i>	de Scamander (<i>rivier bij Troje</i>) in de buurt van
282	οὔτοι ἐξαντλέω, <i>perf.</i> ἐξήντηκα	<i>vul aan: ἔσμεν</i> doorstaan
283	τὸ στράτευμα, -ατος οἵτινες χάριν + <i>gen.</i>	expeditie <i>vertaal: omdat jullie</i> vanwege
284	ἐκπλέω, <i>aor. ἐξέπλευσα</i> οἱ Φρύγες	uitvaren de Phrygiërs (<i>bewoners van het gebied waarin Troje ligt</i>)
292-	Tainaron, Malea,	<i>op deze plaatsen stonden tempels van de god Poseidon, de vader</i>
296	Sounion, Geraistus	<i>van de Cycloop. Tainaron en Malea liggen op de twee meest oostelijk gelegen landtongen van de Peloponnesus; Sounion ligt</i>

		<i>op de zuidoostpunt van Attica; Geraistus ligt op de zuidoostpunt van het eiland Euboia.</i>
316	ὁ ἀνθρώπισκος	mannetje
317	οἱ κόμποι	grootspraak
	λόγων εὐμορφία	<i>vertaal:</i> mooie woorden
318	ἡ ἄκρα	kust
	ἐνάλιος	van de zee
	καθιδρύομαι	zich vestigen
	καθίδρυται πατήρ	<i>de Cycloop doelt hiermee op de tempels die ter ere van zijn vader zijn gebouwd</i>
319	χαίρειν κελεύω	volstrekt onbelangrijk vinden
	προυστήσω	<i>ind. aor. med. 2e pers. ev. van προΐστημι</i>
	προΐστημι λόγῳ	aan de orde stellen
320	ὁ κεραυνός	bliksem
	φρίσσω	vrezen
321	ὅτι	<i>hier:</i> in welk opzicht
322	τὸ λοιπὸν <i>bijw.</i>	in de toekomst
	ὥς	<i>hier:</i> hoe het komt dat
323	ἄνωθεν	van boven
	ὁ ὄμβρος	regenbui
	ἐκχέω	uitgieten
324	στεγνός	waterdicht
324-	ἔχων, δαινύμενος,	<i>deze participia congrueren met het onderwerp van regel 328</i>
328	τέγγων, ἐπεκπιών, κτυπῶν	κρούω
324	τὸ σκήνωμα, -ατος	bedekking
325	ὁ μόσχος	kalf
	ὀπτός	gebraden
	τὸ θήρειον δάκος	wild dier
326	δαίνυμαι	eten
	τέγγω	bevochtigen
	ἡ γαστήρ, -έρος	maag
	ὑπτιαν	<i>vertaal:</i> terwijl ik achterover lig
327	ἐπεκπίνω, <i>aor. ἐπεξέπιον</i>	opdrinken

	τὸ γάλα, -ακτος	<i>zie aantekening bij regel 216</i>
	ὁ ἀμφορεύς	amfoor (<i>kruik met twee handvatten</i>)
328	κρούω	slaan op
	ἡ βροντή	donder
	εἰς ἔριν	in rivaliteit
	κτυπέω	lawaai maken
329	ὁ βορέας	noordenwind
	ὁ χιών, -όνος	sneeuw
	Θρήκιος	uit Thracië (<i>een streek in het noorden van Griekenland</i>)
330	ἡ δορά	huid
	ὁ θήρ, θηρός	= τὸ θηρίον
	περιβάλλω,	omwikkelen
	aor. περιέβαλον	
331	ἀναίθω	aansteken
332	ἀνάγκη	uit noodzaak
	κᾶν	= καὶ εἰ ἄν
333	ἡ ποία	gras
	τᾶμά	= τὰ ἐμά
	πιαίνω	vet maken
	τὰ βοτά	vee
334	Ἄγώ	= ἃ ἐγώ; ἃ verwijst naar regel 333 βοτά
	οὔτινι	= οὐδενί
335	ἡ γαστήρ, -έρος	<i>zie aantekening bij regel 326</i>
336	Ὡς	<i>hier: want</i>
	τοῦμπιεῖν	= τὸ ἐμπιεῖν
	ἐμπίνω, aor. ἐνέπιον	= πίνω
	τοῦφ' ἡμέραν	= τὸ ἐφ' ἡμέραν; <i>vertaal: dagelijks</i>
337	Ζεὺς οὔτος	<i>vertaal: dat is Zeus; οὔτος verwijst naar τοῦμπιεῖν γε καὶ φαγεῖν τοῦφ' ἡμέραν</i>
338	μηδέν	helemaal niet
	αὐτόν	= ἑαυτόν
338	Οἷ	= τούτους, οἷ; τούτους <i>is afhankelijk van regel 340 ἄνωγα</i>
338-	νόμους τίθεμαι	wetten invoeren
339		

339	ποικίλλω	odeloos ingewikkeld maken
340	ἄνωγα <i>perf.</i> ⟨δ'⟩	bevelen <i>de tekst tussen ⟨ ⟩ is toegevoegd door de uitgever</i>
341	εὖ δράω + <i>acc.</i> κατεσθίω	goed behandelen opeten
342	τὰ ξένια λήψη ἄμεμπτος ῶ	gastgeschenken <i>ind. fut. med. 2e pers. ev. van λαμβάνω</i> onberispelijk <i>conj. praes. act. 1e pers. ev. van εἰμί</i>
343	ὁ χαλκός ζέω	<i>hier:</i> bronzen ketel koken
344	ἡ σάρξ, σαρκός διαφόρητος ἀμφέξω	vlees aan stukken gescheurd <i>ind. fut. act. van ἀμπέχω – bevatten</i>
345	ἔρπω τὸ αὖλιον	<i>hier:</i> gaan grot
346	εὐωχέω	<i>hier:</i> onthalen